

Sygn. akt II Ca 923/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Agnieszka Śliwa

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2021 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. F.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 16 marca 2021 r.

sygn. akt I C 1217/19

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 450 zł (czterysta pięćdziesiąt złotych) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Agnieszka Śliwa

UZASADNIENIE

Powód M. F. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 5.001 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 21 listopada 2018 r. do dnia zapłaty, a nadto wniósł o zwrot kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej wynajął samochód zastępczy M. S. - poszkodowanemu w kolizji z 6 sierpnia 2018 r., której sprawcą była osoba posiadająca ubezpieczenie OC u pozwanej, a powód na mocy umowy cesji nabył od poszkodowanego prawo do zwrotu kosztów czynszu najmu pojazdu zastępczego. Dodano także, iż poszkodowany został pozbawiony możliwości korzystania z własnego źródła transportu, a pozwana wypłaciła z tytułu zwrotu kosztów najmu pojazdu kwotę 2.200 zł, a zatem powstała niedopłata w kwocie 10.689,17 zł. W uzasadnieniu pozwu podano, iż faktura wystawiona z powyższego tytułu opiewała na kwotę 12.889,17 zł, a powód dochodzi w niniejszym postępowaniu zasądzenia na jego rzecz części różnicy, zastrzegając możliwość rozszerzenia powództwa na późniejszym etapie postępowania.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana zakwestionowała zasadność okresu, na który został wynajęty samochód zastępczy, a nadto wysokość stawki dziennej za najem pojazdu. Pozwana podała, że uprzedziła poszkodowanego podczas zgłaszania szkody o możliwości wynajmu pojazdu za pośrednictwem ubezpieczyciela oraz o akceptowanych przez niego stawkach, a nadto w piśmie z 15 października 2018 roku podała, że w przypadku rezygnacji z możliwości wypożyczenia auta w wypożyczalni współpracującej z (...) i wynajęcia auta zastępczego od innego podmiotu, pozwana pokryje koszty najmu pojazdu zastępczego do wysokości stawki stosowanej przez współpracującą z nią wypożyczalnię, tj. w przedmiotowym przypadku do kwoty 200 zł brutto.

Wyrokiem z 16 marca 2021 r., wydanym w sprawie o sygn. akt I C 1217/19, Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu:

1. zasądził od pozwanej na rzecz powoda 5.001 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 listopada 2018 r. do dnia zapłaty;

2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

3. zasądził od pozwanej na rzecz powoda 3.368 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu, w tym 1.800 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

4. nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu 221,86 zł z tytułu nieuiszczonych przez strony wydatków w sprawie.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła pozwana, zaskarżając go w zakresie pkt 1. w części, tj. co do 3.001 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 listopada 2018 r. do dnia zapłaty, a także w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu w pkt 3. i pkt 4. w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wyroku, tj.: art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak należytego rozważenia zgromadzonego materiału dowodowego, dokonania jego oceny niezgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oraz przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów: tj. umowy przelewu wierzytelności z dnia 11 października 2018 r., formularza zgłoszenia szkody, zeznań świadka M. S., pisma pozwanego z dnia 15 października 2018 r., umowy nr (...) wraz z załącznikami i aneksu nr (...) do umowy nr (...) - i pominięcie faktu, iż:

a) pozwany już w dniu zgłoszenia szkody, tj. w dniu 11 października 2018 r. poinformował P. F. (pracownika powoda upoważnionego przez poszkodowanego M. S. do reprezentowania poszkodowanego w procesie likwidacji szkody) o akceptowanej przez pozwanego wysokości stawki za dobę najmu pojazdu zastępczego w kwocie 200 zł brutto za dobę najmu,

b) pozwany udzielił zgłaszającemu szkodę i poszkodowanemu informacji niezbędnych do skorzystania z organizacji najmu pojazdu zastępczego we współpracy z pozwanym,

c) P. F. ani poszkodowany M. S. nie skontaktowali się z pozwanym w celu skorzystania z organizacji najmu pojazdu zastępczego przez pozwanego lub uzyskaniu dodatkowych informacji odnośnie warunków najmu;

co doprowadziło do błędnego uznania przez Sąd Rejonowy, że z uwagi na działania pozwanego w toku postępowania likwidacyjnego oraz formę i treść informacji udzielonych przez pozwanego dotyczących organizacji najmu pojazdu zastępczego we współpracy z pozwanym, za celowe i ekonomicznie uzasadnione należy uznać ponoszenie wydatków tytułem najmu pojazdu zastępczego w wysokości 613 zł brutto za dobę najmu pojazdu przez poszkodowanego od powoda, podczas gdy jest to wniosek wadliwy i mający wpływ na błędne ustalenie wysokości szkody.

II naruszenie przepisów prawa materialnego, mające istotny wpływ na treść wyroku, tj.:

a) art. 361 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 354 § 2 k.c., art. 822 § 1 k.c. w zw. z art. 824¹ § 1 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1 i art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez ich błędną wykładnię, przejawiającą się w uznaniu przez Sąd Rejonowy, że ponoszenie wydatków w wysokości 613 zł brutto za dobę najmu pojazdu zastępczego było celowe i ekonomicznie uzasadnione, podczas gdy tak ustalona wysokość kosztów najmu pojazdu zastępczego nie pozostaje w normalnym adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem wywołującym szkodę, a poszkodowany swoim postępowaniem przyczynił się do zwiększenia zakresu szkody,

b) art. 354 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że poszkodowanego nie obciążał obowiązek współpracy z pozwanym przy wykonywaniu zobowiązania.

Podnosząc powyższe zarzuty apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w części poprzez:

1. zmianę punktu 1. wyroku w części, tj. poprzez oddalenie powództwa także w zaskarżonym zakresie,
2. zmianę punktu 3. i 4. wyroku w całości, poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Apelująca wniosła nadto o zasądzenie od powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

W **odpowiedzi na apelację** powód wniósł o jej oddalenie w całości jako bezzasadnej oraz zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja, mimo trafności części podniesionych w niej zarzutów nie mogła ostatecznie wpłynąć na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego. Zostały one poczynione na podstawie zgromadzonego i prawidłowo ocenionego materiału dowodowego. Postawiony w apelacji zarzut naruszenia art. 233§1 k.p.c. jest natomiast błędny. Skarżący nie zarzuca bowiem, że Sąd Rejonowy dokonał niewłaściwej oceny dowodów wskazanych w ramach tego zarzutu (czego w rzeczywistości powinien dotyczyć zarzut naruszenia art. 233§1 k.p.c.), lecz twierdzi, że w oparciu o te dowody nie dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych. Faktycznie, Sąd ten nie zaznaczył w ramach ustaleń stanu faktycznego sprawy, że 11 października 2018 r. pozwana poinformowała P. F. (pracownika powoda upoważnionego przez poszkodowanego M. S. do reprezentowania poszkodowanego w procesie likwidacji szkody) o akceptowanej przez siebie wysokości stawki za dobę najmu pojazdu zastępczego w kwocie 200 zł brutto za dobę, jak i że P. F. ani poszkodowany M. S. nie skontaktowali się w tym przedmiocie z pozwanym. Okoliczność ta była bezsporna (nie została zanegowana przez powoda), jak i wynikała z dokumentu w postaci formularza zgłoszenia szkody (k. 49-50). W tym zatem jedynie zakresie ustalenia faktyczne powinny ulec uzupełnieniu. Nie wpłynęło to jednak na zaskarżone rozstrzygnięcie z przyczyn omówionych w dalszej części uzasadnienia.

Sąd Rejonowy, jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku i co nie zostało zakwestionowane, prawidłowo ustalił, że 15 października 2018 r. pozwana przesłała powodowi (reprezentującego poszkodowanego w procesie likwidacji szkody) zasady najmu pojazdu zastępczego, wskazując w nich m.in. wielkość akceptowanej dobowej stawki najmu pojazdu w klasie nie wyższej niż pojazd uszkodzony (200 zł brutto), jak i dane czterech współpracujących z pozwaną wypożyczalni, z których za ww. stawkę poszkodowany mógł skorzystać z najmu.

Z ustalenia tego Sąd Rejonowy nie wyciągnął jednak trafnych wniosków.

Nie ulega wątpliwości i jest utrwalone w orzecznictwie, że odpowiedzialność ubezpieczyciela obejmuje „celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego”. Wynika stąd, że nie wszystkie wydatki pozostające

w związku przyczynowym z wypadkiem komunikacyjnym mogą być kompensowane, istnieje bowiem obowiązek wierzyciela zapobiegania szkodzie i zmniejszania jej rozmiarów (art. 354 § 2, art. 362 i 826 § 1 KC) – zob. uchwała sądu siedmiu sędziów SN z dnia 17 listopada 2011 r. III CZP 5/11.

Jak słusznie, odwołując się do ww. orzeczenia, zauważył SN w uchwale z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie III CZP 20/17, nie mogą być uznane za celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki, które nie są konieczne do wyeliminowania negatywnego następstwa majątkowego w postaci utraty możliwości korzystania z uszkodzonego pojazdu, gdyż następstwo to może być wyeliminowane - bez uszczerbku dla godnych ochrony interesów poszkodowanego - w inny, mniej uciążliwy dla dłużnika sposób. Jeżeli zatem ubezpieczyciel proponuje poszkodowanemu - we współpracy z przedsiębiorcą trudniącym się wynajmem pojazdów - skorzystanie z pojazdu zastępczego równorzędnego pod istotnymi względami pojazdowi uszkodzonemu albo zniszczonemu (zwłaszcza co do klasy i stanu pojazdu), zapewniając pełne pokrycie kosztów jego udostępnienia, a mimo to poszkodowany decyduje się na poniesienie wyższych kosztów najmu innego pojazdu, koszty te - w zakresie nadwyżki - będą podlegały indemnizacji tylko wtedy, gdy wykaże szczególne racje, przemawiające za uznaniem ich za „celowe i ekonomicznie uzasadnione”. W tym kontekście istotne znaczenie ma nie tylko równorzędność samego pojazdu, ale także dodatkowych warunków umowy, takich jak np. czas i miejsce udostępnienia oraz zwrotu pojazdu zastępczego czy też obowiązek wpłaty kaucji. Jeżeli istotne warunki wynajmu proponowanego przez ubezpieczyciela (we współpracy z przedsiębiorcą wynajmującym pojazdy) czynią zadość potrzebom ochrony uzasadnionych potrzeb poszkodowanego, nie ma podstaw, by obciążać osoby zobowiązane do naprawienia szkody wyższymi kosztami związanymi ze skorzystaniem przez poszkodowanego z droższej oferty. Odstępstwa od tej reguły nie uzasadniają drobne niedogodności o charakterze niemajątkowym, które mogą wiązać się np. z koniecznością nieznacznie dłuższego oczekiwania na podstawienie pojazdu zastępczego proponowanego przez ubezpieczyciela. Z uwagi na ciążący na ubezpieczycielu obowiązek szczególnej, podwyższonej staranności nie można też przypisać decydującego znaczenia czynnikowi w postaci szczególnego zaufania, jakie poszkodowany ma do kontrahenta, z którego usług chciałby skorzystać. Poniesienia wyższych kosztów nie uzasadnia również sama przez się prostota skorzystania z oferty najmu złożonej przez przedsiębiorcę prowadzącego warsztat naprawczy, w którym uszkodzony pojazd ma być naprawiany. Konieczność dodatkowego kontaktu z ubezpieczycielem - w praktyce zwykle telefonicznego - nie może być uznana za niedogodność, która uzasadnia poniesienie wyższych kosztów najmu. Co więcej, należy uznać, że w ramach ciążącego na poszkodowanym obowiązku minimalizacji szkody i współdziałania z dłużnikiem (ubezpieczycielem) mieści się obowiązek niezwłocznego zasięgnięcia informacji co do tego, czy ubezpieczyciel może zaproponować poszkodowanemu pojazd zastępczy równorzędny uszkodzonemu (zniszczonemu). Nie ma to nic wspólnego z koniecznością poszukiwania przez poszkodowanego najtańszej oferty rynkowej najmu, nie jest bowiem istotne to, czy propozycja ubezpieczyciela jest najtańsza, lecz to, że jest przez niego akceptowana.

Odnosząc powyższe uwagi do okoliczności niniejszej sprawy stwierdzić trzeba, że koszty wynajęcia pojazdu zastępczego w zakresie, w jakim przekraczają koszty zaproponowanego przez ubezpieczyciela skorzystania z takiego pojazdu nie są w okresie od 17 do 21 października 2018 r. objęte odpowiedzialnością pozwanej, gdyż ich poniesienie nie było celowe i ekonomicznie uzasadnione i naruszało ciążący na poszkodowanym obowiązek minimalizacji szkody. W pozostałym natomiast okresie uzasadnionego najmu (co należy zaznaczyć aktualnie nie kwestionowanego przez pozwaną), zarzutu takiego poszkodowanemu postawić nie można.

Otóż pozwana po otrzymaniu w dniu 11 października 2018 r. informacji o szkodzie, poinformowała jedynie o możliwości najmu pojazdu za swoim pośrednictwem i o akceptowanej przez siebie dobowej stawce najmu. Nie przedstawiła natomiast żadnych innych warunków najmu za swoim pośrednictwem, ani sposobu ich ustalenia, w szczególności danych wypożyczalni, z którymi współpracuje. Przeciwnie, wskazała na konieczność oczekiwania na kontakt ze strony konsultanta towarzystwa ubezpieczeń.

Jak nadmieniono powyżej, dopiero 15 października 2018 r. pozwana przesłała powodowi (reprezentującego poszkodowanego w procesie likwidacji szkody) zasady najmu pojazdu zastępczego, wskazując w nich m.in. wielkość akceptowanej dobowej stawki najmu pojazdu w klasie nie wyższej niż pojazd uszkodzony (200 zł brutto), jak i dane czterech współpracujących z pozwaną wypożyczalni, z których za ww. stawkę poszkodowany mógł skorzystać z najmu.

Dopiero zatem wówczas poszkodowany, wypełniając ciążący na nim obowiązek minimalizacji szkody, mógł zasięgnąć informacji co do tego, czy ubezpieczyciel za pośrednictwem współpracujących z nim podmiotów, może zaproponować poszkodowanemu pojazd zastępczy równorzędny uszkodzonemu i to na warunkach zbliżonych do najmu najętego już pojazdu.

W tej sytuacji nie można zatem uznać, aby w okresie od 11 do 15 października 2018 r. poszkodowany naruszył ciążące na nim obowiązki. Uwaga ta dotyczy także 16 października 2018 r., który można nazwać dniem organizacyjnym. Skoro bowiem w ww. czasie istniały podstawy do najmu pojazdu w wybranej przez poszkodowanego wypożyczalni, to aby móc skorzystać z propozycji pozwanej, konieczny byłby zwrot dotąd wypożyczonego pojazdu i pozyskanie pojazdu z wypożyczalni wskazanej przez pozwaną.

W związku z tym należne powodowi świadczenie za okres od 11 do 16 października 2018 r., wynosi 3.682,62 zł (613,77 x 6 dni).

Od 17 października 2018 r. poszkodowany mógł natomiast skorzystać z propozycji ubezpieczyciela. Istotnym jest przy tym, że decydując się na skorzystanie z najmu za pośrednictwem pozwanej, poszkodowany nie musiałby podejmować żadnych dodatkowych działań związanych z poszukiwaniem oferty na rynku, otrzymałby pojazd tej samej klasy co uszkodzony, a przy tym nie musiałby w okresie zaakceptowanym przez ubezpieczyciela rozliczać się za najem, co w pełni obciążałoby pozwaną. Brak jest w sprawie jakichkolwiek okoliczności, które wskazywałyby, że skorzystanie z pojazdu zaproponowanego przez ubezpieczyciela nie czyniłoby zadość potrzebie ochrony uzasadnionych potrzeb poszkodowanego.

Nie można jednak pominąć, że ze złożonych przez pozwaną dokumentów wynika, że zobowiązała się wobec współpracujących z nią wypożyczalni pokryć koszt najmu pojazdu zastępczego wyłącznie za okres przez nią zaakceptowany. Tymczasem w niniejszej sprawie w postępowaniu likwidacyjnym, w czasie uzasadnionego okresu najmu, który jak ustalił Sąd Rejonowy trwał 21 dni począwszy od 11 października 2018 r. pozwana zaakceptowała jedynie 11 dni najmu, tj. od 11 do 21 października 2018 r. Jedynie zatem za dni od 17 do 21 października 2018 r. (o stawce w okresie od 11 do 16 października 2018 r. była mowa powyżej) należne powodowi odszkodowane powinno zostać wyliczone przy zastosowaniu stawki akceptowanej przez pozwaną, wynosząc zatem 1.000 zł (200 zł x 5 dni).

Odszkodowanie za pozostały czas najmu od 22 do 31 października 2018 r. należało więc wyliczyć przy uwzględnieniu stawki zastosowanej przez powoda. Wyniosła ono zatem 6.137,70 zł (613,77 x 10 dni). Pozwana nie wykazała, aby ponad akceptowany przez siebie okres współpracujące z nią wypożyczalnie kontynuowałyby wynajem pojazdu poszkodowanego i to za dotychczasową stawkę.

Łączna kwota należnego powodowi świadczenia to zatem 10.820,32 zł. Skoro pozwana uiszcza już z tego tytułu 2.200 zł, do zapłaty pozostało 8.337,70 zł. Powód dochodził pozwem 5.001 zł i tyle też zasądził Sąd Rejonowy. Mimo więc trafności części zarzutów apelacji, brak było podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku.

Tym samym na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalono.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. obciążając nimi w całości pozwaną, jako stronę przegrywającą to postępowanie. W związku z tym zasądzono od pozwanej na rzecz powoda zwrot kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 450 zł zgodnie z §2 pkt 3 w zw. z §10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Agnieszka Śliwa